

Manual del compostaire

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient i Habitatge
Agència de Residus de Catalunya

Consell
Comarcal
del Gironès

Les quatre regles d'un bon compostatge

El procés de compostatge funciona de manera espontània si es compleixen les condicions necessàries. Aplicant aquestes quatre regles mai tindrem problemes de mosques o males olors.

El compostador ha d'estar muntat directament a terra

El paviment o l'enrajolat no deixen filtrar els suc del compostador. Aquests suc provenen sobretot de la matèria verda (vegeu més endavant), que està composta d'un 80% aproximadament d'aigua. Per tant, cal instal·lar el compostador directament a terra o a sobre d'una superfície que permeti el drenatge normal del líquid sobrant del compostador.

Aquest líquid és molt ric en nutrients. Si instal·lem el compostador a prop d'un arbre o arbust com ara una magnòlia, un fruiter, rosers... notarem com aquests es beneficien de la proximitat del compostador. Cal però, mantenir una separació d'almenys 40 cm amb el tronc per evitar que pateixin problemes de fongs.

Cal barrejar matèria verda i matèria llenyosa a parts iguals

Aquest punt és el secret per a un bon compostatge. És important comprendre que els materials que llencem al compostador es divideixen en dos grans grups: matèria verda i matèria llenyosa. Aquests noms són una mica inexactes però són més comprensibles en general que no pas parlar de materials rics en carboni i en nitrogen.

Matèria verda:

Restes de la cuina en general, gespa i parts tendres de les plantes. Fins que no tinguem experiència en el compostatge evitarem llençar-hi pa, restes de carn o peix o restes de menjar cuinat, ja que atrauen mosques amb molta facilitat. Amb més experiència podem llençar aquestes restes si ho fem on la pila de compostatge està fermentant a certa temperatura. En el cas que tinguem instal·lat el compostador en un hort podem abocar-hi fems i els considerarem matèria verda.

Matèria llenyosa:

Fulles seques, palla i herba seca, encenalls i serradures i sobretot poda triturada. En general considerarem com a matèria llenyosa qualsevol material ric en cel·lulosa. L'excepció és el paper, que només el podem utilitzar en petites quantitats (tovallons de paper, paper de cuina o similars).

Cada tipus de matèria llenyosa es composta de diferent manera. El millor que podem utilitzar és la poda triturada o la palla que hagi estat mullada durant un temps.

Si en el compostador, només hi llencéssim matèria verda, com ara restes de cuina, inevitablement la pila faria molta pudor en pocs dies i es podria de manera que resultaria inservible per al jardí. En canvi, si només hi llencéssim matèria llenyosa, la descomposició tardaria molt de temps a produir-se, fins i tot anys.

En barrejar a parts iguals la matèria verda i la matèria llenyosa els fongs i bacteris responsables del compostatge comencen la seva reacció i en poc temps té lloc la descomposició dels materials que formen la pila. Durant aquest procés desprenen molta energia i la pila de compost s'escalfa. Aquesta escalfor oscil·la entre 40 i 60 °C en un compostador de jardí i "higienitza" la pila de compost. Aquesta és una de les raons per les quals en una pila de compost no hi ha mosques.

3

Remenar

No n'hi a prou a barrejar a parts iguals la matèria verda i la matèria llenyosa perquè el procés de compostatge es desenvolupi satisfactòriament. Els fongs i bacteris que el realitzen necessiten aigua i aire per a viure, igual que nosaltres.

És important barrejar bé la matèria verda i la matèria llenyosa quan l'afegim al compostador. Si la llencem formant capes la descomposició dels materials no es realitza bé i la pila no puja de temperatura. No hem de premsar la pila perquè reduïm els espais d'aire dins de la pila i dificultem l'acció dels microorganismes.

No hem de patir perquè omplim el compostador fins a dalt. En descompondre's, la pila perd molt de volum. Normalment els materials que hi llencem queden reduïts en conjunt al 30%.

4

Mantenir la humitat dins del compostador

L'aigua és important per a l'acció de fongs i bacteris. Cal vigilar que la pila no s'assequi però també que no estigui xopa, perquè aleshores els espais d'aire a dintre de la pila queden plens d'aigua i la pila de compostatge pot produir males olors. Sovint la temperatura de la fermentació fa necessari que reguem de tant en tant.

Com a regla general sabem que la humitat dins del compostador és l'adequada de tres maneres:

- Quan obrim el compostador la pila de compost no es veu seca.
- Quan obrim el compostador la tapa presenta "gotes de vapor".
- Quan obrim el compostador l'olor que sentim és de terra i bosc. Tot i que aquesta olor pot arribar a ser intensa, mai és ofensiva. Si sentim mala olor és perquè no hem fet bé la barreja entre matèria seca i llenyosa, o bé no hem remenat prou, o bé hi ha un excés d'aigua a la pila.

El procés de compostatge

Si seguim les quatre regles descrites a dalt anem per bon camí. L'única cosa que ens falta és un volum mínim de la pila de compost. Normalment aquest volum és equivalent a la meitat del compostador o una mica més. Fins que no tinguem aquest volum mínim no notarem que la pila s'escalfa.

A partir de l'escalfament de la pila el procés de compostatge té dues fases ben diferenciades: la fermentació i la maduració.

Fase de fermentació

Es reconeix perquè la pila puja molt de temperatura, i quan la remenem desprèn escalfor i vapor d'aigua. Durant aquesta fase la descomposició és molt ràpida. Segons la mida del compostador i els materials presents a la pila pot durar entre uns dies i diverses setmanes.

La fermentació sempre es produeix en els primers 30 cm. del compostador, que és on aboquem els nous materials. Puntualment a l'hivern es pot aturar i el procés s'alenteix.

Fase de maduració

La fase de maduració és la que dura més temps, i depèn sobretot de la temperatura ambiental. Això significa que a l'estiu el compost es fa en molt menys temps que a l'hivern. Com a regla general podem dir que el compost pot estar fet en tres mesos a l'estiu o bé cinc mesos a l'hivern si hem aplicat bé les regles descrites més amunt i depenent dels materials presents a la pila de compostatge.

Durant la fase de maduració la pila de compost s'omple d'insectes diversos i altres macroinvertebrats que actuen com a descomponedors de la pila. Molts d'aquests éssers vius són els mateixos que trobem al jardí a sota dels testos o les pedres.

És important no utilitzar el compost quan encara no està madur, ja que pot "robar" nutrients al sòl i actuar amb efecte herbicida. Per saber si el compost ja està madur podem fer la prova de la mongetera: plantem diverses mongetes en el compost que volem utilitzar. Si tarden entre tres i deu dies a germinar i no presenten taques fosques a les arrels ni a la tija podem utilitzar el compost amb tranquil·litat perquè ja està madur.

Com s'utilitza el compost?

Un cop fet el compost es pot utilitzar o es pot guardar. Una bona pràctica és deixar-lo en el compostador fins que el necessitem. Els usos del compost són diversos:

Com a fertilitzant líquid

Podem aplicar a les plantes els nutrients més ràpidament assimilables que conté el compost si omplim un recipient fins a la meitat de compost i després l'omplim d'aigua i ho deixem reposar una estona. Aquest fertilitzant no és tan potent com els que es comercialitzen però el seu ús continuat és molt beneficiós per a les plantes de test.

Com a encoixinament

És un dels millors usos que podem donar al compost. L'encoixinament estimula l'activitat biològica del sòl, reté la humitat i protegeix les arrels dels canvis de temperatura entre el dia i la nit. A més permet que els nutrients que arribin a les arrels siguin els de millor assimilació per a les plantes.

Per utilitzar el compost com a encoixinament distribuïm el compost sobre el sòl en una capa d'almenys quatre dits de gruix. Aquest gruix és important perquè passats uns mesos el volum es redueix molt.

En el cas que en el sòl hi hagi presents herbes no desitjades com ara gram actuarem cobrint el terra amb cartró mullat abans de posar el compost. D'aquesta manera les eliminarem i impedirem que envaeixin l'encoixinament.

Incorporat al sòl

Podem barrejar el compost al sòl per millorar-ne la composició. El compost té la propietat de regular el PH i fer més esponjosos els sòls argilosos o més absorbents els sorrenços.

Incorporarem el compost al sòl en una proporció d'entre 1 i 4 kg/m².

Com a substrat per als testos

En el cas d'utilitzar el compost per als testos, el barrejarem amb la terra que ja tenim en una proporció d'una part de compost per dues de terra si és possible. Sempre és aconsellable barrejar el compost amb terra més o menys sorrenca per millorar-ne la composició.

Consell
Comarcal
del Gironès

C/ de la Riera de Mus, 1-A
17003 Girona

Tel. 972 21 32 62
Fax 972 21 35 73

www.girones.org